

TÜRKİYE TARİHİNİN SON 20 YILLIK DEVİRİNE AİT KRONOLOJİ

Birinciteşrin: 1918

14. Ahmet İzzet Paşa kabinesinin teşekkülü. (Dahiliye Fethi, Bahriye Rauf, Hârbiye Cevat) (Rahmi Bey iki defa teşebbüs ettiği halde Franchet d'Espérey ile mülâkata muvaffak olamamış ve İzzet paşaya 10 birinciteşrinde Londrada tavassutu deruhte eden General Townshendi tahliye etmesini teklif etmiştir).

26. Hüseyin Rauf, Reşat Hikmet ve Sadullah'ın (Liverpol) ile Mondrosa vâsıl olmaları.

Mondros Mütarekesi:

30. (Harp Gemisi «Agamemnon»).

(Calthrope- Hüseyin Rauf, Reşat Hikmet, Sadullah).

31. Mustafa Kemal Paşanın Adanada Liman Von Sanders' ten Yıldırım Orduları Grubu başkumandanlığını alması.

Mütarekenin mevkii mer'iyete girişi.

İkinciteşrin: 1918

1. İttihat ve Terakki Cemiyetinin senelik toplantısı. General Cassel Ali İhsan Paşaya :

(VI. Ordu) «İntizamın temini için Musulun işgali için emir aldım» diyor.

2. Sadrazam İzzet Paşanın Mütareke hakkında Vilâyetlere tel-graflı.

Enver, Talât ve Cemal Paşaların kaçması.

İngilizlerin Musul üzerine yürüyüşü; (Başkumandan Marshall).

3. İttihat ve Terakkinin Teceddüt ismini alması.

5. Vilson'un 14 maddesinin Müttefikler (İngiliz, Fransız, İtalyan v.s.) tarafından kabulü. (Denizlerin serbestisi ve harp tazminatından vaz geçilmesi müstesna).

6. Meclisi Âyan Reisi Rıza'nın, Sultana, Tevfik Paşayı Sadrazam olarak teklif etmesi.

Amiral Dickson'un İzmir Rumlarına Taşkınlıktan çekinmelerini ihtar etmesi.

VI. Mehmet (Vahdettin) Talatın sukutundan Ahmet Riza'nın Komite azalarının çıkarılarak kabine şeklinin değiştirilmesini teklif etmesi, ve İzzet Paşanın bu teklifi redeylemesi ve 11.10 da istifasını vermesi.

7. Yıldırım orduları Grubu ile VII. ordu karargâhının lağvı. «Müstafa Kemal Paşa Harbiye Nezareti emrine verilmiştir».

İstanbul önünde ilk İngiliz Torpidosu. (Muerphi) İngiliz kontrol komisyonu (Miralay Muerphi) nin Türk Muhribi Basra ile İstanbul bula gelişi.

8. Fransız kontrol komisyonunun (Ariane) ile İstanbul bula gelişi.

11. Ahmet Tevfik Paşa kabinesi.

(Harbiyeye Abdullah, Bahriyeye Ali Rıza Paşalar)

13. Büyük müttefikler filosu İstanbul önünde.

(Caltherope, Amet, Sforza, Muvakkat Büyük komiserler, İngiliz kıt'aları Başkumandanı Milne). Büyük filo Yunan gemisi (Aweroff ve diğerleriyle beraber 60 harp gemisini ihtiva ediyordu.

Filonun bir kısmı İzmit önünde.

Mütareke Komisyonunun teşkili: (General Vilson, Sefir Galip Kemalî) başlangıçta her hafta münavebe ile Âli komiserlerin içtimaları üç sefarette yapılyordu.

Mustafa Kemal Paşanın İstanbul muvasalatı.

8. 10. 1918 Yüksek Harp Divanının Franchet d'Espérey'e Trakya kumandanlığının Milne'ye tevdi etmesini emretmesi.

28. 10. 1918 İngiliz kıtaatının Dedeoğaca ihracı.

12. 11. 1918 Bir Fransız alayının İstanbul gelmesi. (Bu alay 1919 da Odesa ve Nikolayefte Yunanlılarla beraber Kızılorduya karşı harp etmişti).

27. İkinciteşrin Milne'nin İstanbul gelmesi, ve 18 birincikânununda da karargâhını getirmesi.

İngilizler bundan sonra İzmit, Eskişehir, Afyon, Samsun, Merzifon ve Batumu da işgal etmişlerdir.

İtalyanların Konyayı işgali.

8. 2. 1919 Franchet d'Espérey'nin İstanbulda karargâhını kurması.

17. İngilizlerin Baküyü işgalleri. (İkinci defa olarak).

19. Temmuz. 1332 Tarihli Ermeni Patriklik nizamnamesinin lağvı ve 27 ramazan 1279 nizamnamesinin iadesi.

Alman kıt'alarını Kadıköyde ikamete mecbur edilmesi.

18. Tevfik Paşa Kabinesinin programını okuması.

(Lort Curzon Avam Kamarasında Loit Corc'un 5. I. 18 tarihli nutkunu izah ederek Kürt, Arap, Ermeni, Rum ve Yahudileri Türk hakimiyetinden kurtarmayı vadetmesi.

19. Meclisi Mebusanın Kabineye itimat reyi vermesi (26 reye karşı 91 rey, 7 istinkâf).

20. Türk Donanmasının Haliçte ve Yavuz'un İzmitte ihtilâttan men'i.

23. Ermeni mezalimini tetkik için bir Komisyon teşkili (Reis Bitlis valisi Mazhar).

General Franchet d'Espérey'in İstanbul'a girişi. (Patrie vapuru ile Selânikten gelmiş ve 26. 11 de tekrar gitmiştir).

24. Calthorp'un, Allenby'in arzusu ile Osmanlı Hükûmetinden Adananın tahliyesini istemesi.

26. Enver ve Cemal Paşaların muhakemesi için divanıharp teşkili (Ferik Hurşit Paşanın Reislüğünde).

Birincikânun : 1918

2. İzmirde "Müdafaai Hukuku Osmaniye Cemiyeti,,nin teşkili. Damat Ferit'in Âyan Meclisinde Mebusanın feshini istemesi.

Aynı zamanda Edirne'de (Trakya - Paşaeli Hey'eti Osmaniyesi-nin tesisi).

16. "Ermeni mezalimi faileri,,nin takibi hakkında irade.

20. "Sulh ve Selâmeti Osmaniye,, Firkasının tesisi. (İsmail Hakkı Paşa Amasya).

Aynı zamanda : "Kilikya Cemiyeti,,nin teşkili (Rifat, Sabık Âyan Reisi).

21. Meclisi Mebusanın dağıtılması.

23. 3 temmuz 1918 e kadar siyasi mücrimler için affı umumî.

24. İzmir önünde ilk Yunan Harp gemisi.

30. Sulh Konferansına Venizelos'un muhtırası.

Klemanso'nun Musul'u Loit Corc'a terketmesi.

İkincikânun : 1919

1. Arap murahhaslarının sulh konferansına muhtırası.

4. İntihabın sulh aktine kadar tehiri.

8. Tehcir cürümleri için hususî divanıharplerin teşkili.

14. Tevfik Paşanın ikinci kabinesi.

(Vekâleten yaver paşa vüruduna kadar Ali Rıza Paşa Harbiye Nazırı, Bahriye Ali Rıza Paşa, Hariciye Mustafa Reşit Paşa, Dahiliye "Vekâleten,, Ahmet İzzet Bey).

18. Versay Sulh Konferansının açılması.

Şubat : 1919

24. Tevfik Paşanın üçüncü kabinesi (Ferit Paşa Harbiye Nazırı).

25. Veliâht Abdülmecit'in Pöti Parizyen gazete muhabiri (Moris Branş) a Fransaya müzaheretini hakkında beyanatı.

Mart : 1919

4. Damat Ferit Paşanın ilk kabinesi.

(Konya valisi Cemal Dahiliye Nazırı, Ali Kemal Maarif Nazırı). Sadrazam'ın tebliği.

"Pontus,, Gazetesinin Trabzon Cümhuriyeti kurulduğunu yazması.

7. Fransa ve İngilterenin tek bir şark siyaseti takibi hakkında (Long - Berenger) anlaşması.

9. Damat Ferit'in müteaddit İttihat Rüesasını veya öyle adettiklerini tevkif ettirmesi (Sait Halim Paşa).

Şühülislâm Musa Kâzım, Halil, Meclisi Âyan Mebusan Reisi Rifat, Fethi (14. 10. 18).

(Şükrü, İbrahim ve Ahmet Nesimi, Celâl Nuri (İleri), Ahmet Emin (Vakit) dahil) 22 İttihatçının tevkifi.

14. İzmirde Yunan ihraç plânı. Loit Corc, Klemanso Orlando ve Wilson tarafından tasvibi (Paris).

Sabık Dahiliye Nazırı Kanbur İzzet'in Nurettin Paşa yerine İzmir valisi olması.

20. Reiscümhur Wilson'un Türkiye hakkındaki gizli muahelelerden haberdar olması ve bir Komisyonun Suriyeye gönderilmesini teklifi.

Nisan : 1919

8. Divaniharbin Boğazlıyan kaymakamı ve Yozgat mutasarrıf vekili Kemal hakkındaki idam kararı. (Tehcir ve taktik cürmü dolayısıyla).

13. Ermenilerin Karsı işgali. (Ossebian und Garganoff).

29. İtalyanların Antalyada karaya çıkışı.

30. Mustafa Kemal Paşanın geniş selâhiyetle IX. Ordu Müfettişi oluşu. (III. Kor. «Sivas» ve XV. Kor. «Erzurum»).

Mustafa Kemal Paşanın Samsun ve Havzada IX. Ordu Müfettişi sıfatını ve Amasyadan itibaren de (12. 6. 1919) III. Ordu Müfettişi ünvanını alması.

Mayıs: 1919

7. İtilâf filolarının İzmirde toplanması.

13. İtalyanların Kuşadasını işgali.

14. Amiral Webbi'nin Damat Ferid'e İzmirin Düveli İtilâfiye kıt'aları tarafından işgali hakkında Sulh Konferansı kararını bildirmesi. (Mütarekenin yedinci maddesi);

Buna ait notanın (Caltherope) tarafından İzmir valisine verilmesi.

İkinci nota öğleden sonra: İşgalin Yunanlılar tarafından yapılması.

İzmirde (Metropolit) Chrysostho Emos'un ihtilâlkâr nutku.

(İzmir valisi o zaman İzzet idi.)

XVII. Kor. Ordu kumandanı Ali Nadir Paşa idi.

İzmir önündeki İtilâf devletleri filosunun kumandanı Caltherope).

15. Yunanlıların İzmir işgali. (Aweroff) ve Limnos) harp gemileri, Miralay (Saphiropulos) (Mezalim).

Türk kıt'alarının esir edilmesi.

Dahiliye Nazırının sükûnet tavsiye etmesi.

Saphiropulos'un işgal hakkında beyannamesi.

Yunanlıların fes taşıyanları öldürmesi.

(Midillili Ahmedin verdiği malûmata göre diğer işgal tarihleri şunlardır :

16 — Urla

17 — Çeşme

20 — Torbalı

21 — Menemen

25 — Manisa, Bayındır, Selçuk (Efesos)

27 — Aydın

28 — Tire

29 — Kasaba, Ayvalık

30 — Hacı İlyas civarında çarpışma (İlk kurşun)

6.1 — Ödemiş — 6.3 Nazilli (İtilâf devletlerinin 6.14 tarihli emriyle) 6.19 da tahliye edilmiştir.)

6.4 — Ahmetli, 6.5 Akhisar (6.9 da tahliye edilmiştir).

6.12 — Bergama (6.14 te tahliye, 6.15 te çarpışma)

6.19 — Bergama (İkinci defa) 6.15 Sultanhisar, Karapınar (Aydın) ve Malkaç (Sarayköy) civarında çarpışmalar, 6.26 Erikli üzerine baskın, 6.23 Ahmetli (İkinci defa) 6.25 te tahliye edilmiştir.

7.4 Aydın (30.6.27 tarihli muharebesinden sonra, 6.30 tari-

hinde tahliye). 3.6.20 Bozdağ, 22.6.20 Akhisar (İkinci defa), 23.6.20 Kırkağaç, Havza, Salihli, 25.6.20 Alaşehir.

16. Mustafa Kemal Paşanın Bandırma vapuru ile İstanbulu terketmesi. (Selâmlığı müteakip VI. Sultan Mehmet nezdinde veda kabulünden sonra).

19. Mustafa Kemal Paşanın Samsuna çıkışı.

Damat Ferit Paşanın İkinci kabinesi; Harbiye Nazırı Şevket Turgut Paşa, Dahiliye nazırı Ali Kemal.

Sadrızamın beyannamesi, protesto notasının 15 mayısta tevdi. (Padişahın kalbi titriyor).

Hükûmetin İtalya işgali hakkında mukarrerat ve tebligatı.

Ferit Nafia Nazırı. (Moskova sefiri).

Halide Edibin Türkocağında nutku, Sultanın Talebe Mümessillerini reddi.

20. İzmirin işgali hakkında Ali Nadir Paşanın raporu. Ali Kemal'in Fransız Fevkalâde Komiseri Defrance'den Türkiye için Fransız mandasını recası, Venizelos'un Yunan muhacirlerini iskâna işgale sebep göstermesi.

Kürt Şeyhi Süleymaniyeli Mahmud'un İngiltereye karşı ilk isyanı.

21. Mustafa Kemal Paşa'nın XV. Kor. ile temas etmesi. K. N. (Kâzım Karabekir Erzurum).

Sterghiades: İzmirde Yunan Yüksek Komiseri. (3.9.22) ye kadar.

Mustafa Kemal Paşa'nın Samsunda ikameti.

22 Tevfik ve İzzet Paşaların Meclisi Mahsusu vükelâya memur edilmesi.

(Le temps) da Sykes-Picot muahedesinin intişarı. (Cambon-Grey Notalar teatisi. 9,16.5.16).

Trabzon Divanharbinin vali Cemal Azmiyi tehcir cürmünden dolayı ölümüne mahkûm etmesi. (Gıyaben)

23. Mustafa Kemal Paşanın XX. Kor. ile temas etmesi. K. N. (Ali Fuat Paşa Ankara). (N. 11) - Yunan ileri harekâtının İzmir sancağı hudutlarını aşması.

Fatih camii önünde miting yapılması. (Üstü yazılı siyah bayraklar).

25. Mustafa Kemal Paşanın Samsundan Havzaya gitmesi.

Manisanın Yunanlılar tarafından işgali.

23. Sultanahmet camii önündeki miting, (siyah bayraklar içerisinde Wilson'un 12 maddesi yazılmıştır. Halide Edip nutuk söylemiştir. Esarete karşı and içilmiştir. Bu esnada General Foulon dahi hazır idi).

Serkiyadis Venizelos'un taarruz emrini Miralay Saphiropolos'a tebliğ etmiştir.

25. Sultan Elâziz valisi Ali Galib'i veda etmesi için kabul ediyor.

26. Damat Ferit idaresinde Yıldızda Büyük Meclisi Meşveretin toplanışı.

28. Yunanlılarla Ödemiş civarında ilk çarpışma. (Krş. 28.5.26).

Mustafa Kemal Paşanın Milleti mitinglerle (Tezahürata) çağırması. (N. 14).

62 Türk ricalinin İngilizler tarafından Lemnos'a götürülüşü.

29. Yunanlıların Ayvalığı işgali. (Ali Çetinkaya idaresindeki Türklerle muharebe ederek) Somada bulunan kıtaatın Balıkesire celbi hakkındaki İstanbul kabinesi kararı. (M. Arif sa. 18).

Haziran : 1919

1. Mustafa Kemal Paşanın bütün makamata İstanbuldaki Saltanat Meclisinin hakiki mahiyet ve cereyanını tebliğ etmesi. (Krş. 26. 5. 1919) (Bu meyanda bir Millet Meclisi teşkili ve Türkiye'nin İstiklâliyeti tammesinin temini talep edilmiştir). (Vesaik 25).

Mustafa Kemal Paşanın Vilâyatı Şarkiye Müdafai Hukuk Cemiyetinin teminine mütedair sorgusu. (Vesaik 3).

2. İngilizlerin Sivas Vilâyetinin işgalile hükûmeti tehdit etmeleri. (N. 16).

3. Tevcihat: Paris sulh konferansında memaliki osmaniye hakkında düveli itilâfiye murahasalarile müzakerata iştirak ve ol bapta ittihaz olunacak mukarreratı imza eylemek üzere hükûmeti seniyemiz canibinden Sadrazam ve Hariciye Nazırı Âyandan Damat Ferit Paşa ile Sadrı esbak Âyandan Tevfik Paşa Meclisi vükelâ kararile tayin olunmuşlardır (6. 6. Gittiler).

Mustafa Kemal Paşanın şark vilâyetlerinde bir Ermenistan kurulmasına muarız olduğunu beyan etmesi. (Bu Damat Ferit tarafından ortaya konmuştu). Aynı tarzda İngiliz himayesini de redetmesi. (Bu da Hürriyet ve itilâf Reisi Sadık tarafından tecviz edilmişti). (N. 17).

5. Harbiye Nazırı Şevket Turgut'un Mustafa Kemal Paşayı İstanbulla avdete davet etmesi (N. 18).

7. İntihabat hazırlığı için Milli Blok tarafından ikinci Encümenin teşkili. (Krş. 2, Zeyil. 24.2.19).

Celâleddin Arif'in Sultan tarafından kabulü.

10. Denizli heyeti milliyesinin beyannamesi. (M. Arif sa. 21. Krş. 1. Zeyil. 30.5.19).

12. Mustafa Kemal Paşanın Havzadan Amasyaya gitmesi.
15. Yunanlıların Aydını işgal etmeleri. Mustafa Kemal paşanın Diyarbakır valisine şubeler tesisini emretmesi. (Vesaik 9). Akhisarda Reddi ilhak Cemiyetinin tesisi.
16. Ali'nin Yunanlıları Bergamada mağlûp etmesi.
17. Menemende Yunan katliamı.
18. (Müdafai Hukuk ve Reddi ilhak Cemiyetleri)
21. Mustafa Kemal paşanın bir Millet Meclisi, Sıvasta millî bir kongre ve Erzurumda bir şark konferansına çağırması. (Yaveri Cevat Abbas) (N. 19). (Kırş. 16. 2. 25). Sivas ve Erzurum beyannameleri. Vesaik 26. Ankara valisi tarafından Mustafa Kemal Paşanın beyannameyi Dahiliye Nezaretine iblâğı. (Cümhuriyet 4. 10. 1924).
22. II. Ordu Müfettişi Cemal paşanın (Konya) İtalyanların Burduru işgal ettiklerini bildirmesi. (Cümhuriyet 27. 9. 1924).
23. Dahiliye Nazırı Ali Kemal'in gizli emirle valilerin Mustafa Kemal paşa ile münasebetini men'e teşebbüs etmesi. (N. 22) (Kırş. 5. 10. 22).
24. Dahiliye Nazırı Ali Kemal'in «Bizim ümidimiz Paristedir» tarzındaki tamimi.
25. Salihli (Çerkez Etem) civarında çarpışmaların başlaması. (Kırş. 27. 11. 20). Klemanso'nun Versay'da Damat Ferit Paşaya cevap vermesi.
26. Ali Kemal ve Şevket Turgut'un istifa etmeleri. (N. 22. «İstanbul» N. 146). Ali Kemal'in istifası, Vesaik 28. Sivas valisi Reşit paşanın, Mustafa Kemal paşanın azil edilip edilmediği hususunda keyfiyeti Dahiliye Nezaretinden sorması. (Cümhuriyet. 8. 10. 1924).
27. Mustafa Kemal paşanın Sıvasta geçmesi. (N. 23, 24). Kâzım Bey vasıtasile Balıkesirde (Kuvayi Milliye) nin vilâyet kongrelerinin açılması. Mustafa Kemal paşanın Şevket Turgut'a Milli teşkilâtın men'i hakkında şikâyet etmesi. (B. M. M. Zabıt ce. 24. 4. 20).
30. Damat Ferit'in Paris'ten Şevket Turgut'a şu telgrafı göndermesi:
«İngilizler Mustafa Kemal paşadan şikâyetçidirler» (B. M. M. Zabıt Ce. 24. 4. 20).
- Temmuz: 1919**
2. Mustafa Kemal paşanın Erzincanda Sultan tarafından istifa davet edilmesi.

3. Mustafa Kemal paşanın Erzuruma gelmesi. (N. 26) (Onlar Meclisi).

Manda meselesinin tetkikini istiyen Vilson'un arzusu üzerine Türkiye sulhunun müzakeresi hakkında komisyonun içtima etmesi.

4. Damat Ferit'in beyhude (intizardan sonra Paris'i) terketmesi.

VI. Mehmet Vahdettin'in İstanbulda Tahta geçme merasimi. (4. 7. 18).

Ferit Harbiye Nazırı oluyor.

6. Mustafa Kemal paşanın Harbiye Nazırı Feritten Ermeni meselesinin izahını rica etmesi. (B. M. M. Ce. 24. 4. 20).

7. Mustafa Kemal Paşa askerî kumandanların yerlerini yalnız Milli emin halklara vermeğe davet ediyor. (N. 29).

8. III. Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşanın memuriyetine hitam verilmesi. (Sultanın başkâtibi Ali Fuat bunu Mustafa Kemal paşaya haber veriyor). (B. M. M. Ce. 24. 4. 20).

Mustafa Kemal paşanın Sultana ve Harbiye Nazırına kendi isteğiyle ordudan çıktığını bildirmesi. (N. 28). Harbiye Nazırı Ferit Çinede 57. inci fırka kumandanı Mehmet Şefik'e İstanbul kabinesinin Milli Teşkilâtın men'i hakkındaki kararını tebliği. (Ahmet sa. 92).

9. Babıâlinin Diyarbakır valisine Mustafa Kemal paşanın emirlerine inkıyat etmemesini tebliğ etmesi. (Cümhuriyet 15. 10. 1924).

10. Erzurum kongresinin Mustafa Kemal Paşayı reisliğe seçmesi. (N. 38). (Kırş. 3. 3. 19).

(Erzurum kongresi birinci riyasetin Mustafa Kemal paşa ve ve ikinci riyasetin de Rauf bey tarafından kabul edilmesini rica etmiştir). Vesaik 36.

12. Balıkesir vilâyet kongresinin kapanması. (Reddi ilhak Cemiyetinin nizamnamesinin kararlaştırılması).

13. Hükûmeti Osmaniyenin şekli kanunisini vücude getiren Kuvayı Selâse fevkında dördüncü bir Kuvai tehvide getirilmek suretile tefsir edilmiş olmasından dolayı maznunu aleyhim olup hali firarda bulunan İttihadı Terakki şahsı manevisini temsil eden Merkezi umumî azasından sabık Sadrazam Talât paşa ile sabık Harbiye Nazırı silki askeriden matrut Enver ve Esbak Bahriye Nazırı kezalik silki askeriden matrut Cemal ve Maarif Nazırı Esbakı Doktor Nazımın hukuku medeniyeden ıskatı. (T. 3597).

Talât, Enver, Cemal Paşalarla Dr. Nazım hakkında gıyaben verilen idam kararı.

15. Damat Feridin Paristen İstanbula avdet etmesi.

16. Yüksek meclis Yunan ve İtalyan kıt'aları arasındaki hudut hattını tayin ediyor. (Demarke Tivolime).
19. Yunanlıların Batum kongresi: Pontus meselesi. (N. 387).
20. Damat Feridin Milli Mücadelenin men'i hakkında tamimi.
21. Damat Feridin üçüncü kabinesi (Hariciye Ferit Paşa, Dahiliye Adil, Harbiye Nâzım Paşa, Bahriye Salih Paşa).
23. Mustafa Kemal Paşa tarafından Kanunu esasisinin 2. senei devriyesinde Erzurumda Şarkî Anadolu Milli kongresinin açılması. (Evvelâ 1906 ve sonra 1907 de kararlaştırılmıştır) (N. 38).
29. İtalyan ve Yunan itilâfnamesi. (Tittoni - Venizelos). (Krş. 22. 7. 20). (O. M. 1. 212).
30. Harbiye Nazırı Nâzım Paşanın General Franche d'Espérey'in arzusu üzerine Kâzım Karabekire Mustafa Kemal Paşa ve Refetin tevkifini emretmesi (Mustafa Kemal Paşa bu emri yayıyor). (N. 42).
- Balikesir Reddi ilhak Cemiyetinin kongresi (Ahmet sa. 53).
31. Müttefiklerin Ermenistan için teslihat istikrazı. King-Crane Amerikan komisyonu Suriye ve Filistininde. (İstanbuldan 6. 7).

Ağustos: 1919

1. Ajansın Erzurum kongre heyetinin Vilson'a hitaben neşrettiği muhtırayı menetmesi (Cümhuriyet 21. 10. 1924).
3. Yüksek komiserlerin Babıâliye şu notaları vermesi:
- 1 — Yunan - İtalyan tahdidi hududuna mütedair nota. (Krş. 16. 7. 19).
- 2 — İzmir bir heyeti tahkikiye gönderilmesine mütedair nota.
7. Erzurum kongresinin kapanması: «Şarkî Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti» nin nizamnamesinin kabulü. (N. 39).
6. Ödemiş-civarındaki muharebat.
8. Mustafa Kemal Paşanın Yunanlılara harp ilân etmesi.
10. Harbiye Nazırı Nâzım Paşanın istifası üzerine Harbiye nezaretine Süleyman Şefik Paşanın tayini.
- Sultanın Morning Post mümessiline «Ben her zaman İngiltereye hayranım» demesi.
16. Mustafa Kemal Paşanın Ferit Paşanın Klemanso'dan gördüğü hareketten dolayı kendisine telgraf çekmesi. (N. 43).
19. Binbaşı Brunvt'un vali Reşit Paşayı Sivasın işgalile tehdit etmesi. (N. 46).
21. Mustafa Kemal Paşanın Sivas valisi Reşit Paşaya: «Bir Fransız binbaşısından korkmayınız, Amerikalılar kongrenin lehtarındırlar» tarzında telgraf çekmesi.

23. Damat Feridin bir sultan kıt'asının Yunan ve milli kıt'alar arasına sokulmasını teklif etmesi. (B. 219).

24. İzmirde Birnhvl, Hare, Bonous, Dall'oliv tahkikat komisyonunun ilk içtimaı. Mustafa Kemal Paşanın Erzurum vilâyetine kongre heyeti temsiliyesinin teşkili hakkında tekiifi. (İkinci Reis Hüseyin Rauf). (N. 40).

Şarkî Anadolu M. H. Cemiyeti heyeti temsiliyesinde (9 kişi) nizamname mucibince Erzurumda ispatıvücut eylemesi. Vesaik 41.

27. Damat Feridin Yunan kıt'alarının diğerk müttefik kıt'alar tarafından değıştirilmesini rica etmesi. (N. 219).

Eylül: 1919

2. Mustafa Kemal Paşanın Sıvasa gelmesi (N. 50) İngilizlerin padişah ile gizli muahedesi. (12. 9).

3. Dahiliye Nazırı Adil ve Harbiye Nazırı Şefik'in Sıvas valisi ve kumandan tayin edilen Ali Galipten kongrenin men'edilmesini istemeleri (İngiliz muhiplerinin) tesisi: Sait Molla, Mr. Frew.

4. Mustafa Kemal Paşa tarafından Sıvas Milli kongresinin açılması.

6. Kongre âzalarının «İttihat ve Terakkinin» tekrar canlanmasına karşı yeminleri.

7. Anadolu ve Rumeli Müdafaai hukuk Cemiyeti nizamnamesinin kabulü. «4 âza ile takviye edilen Hey'eti temsiliye umum vatani temsil etmektedir».

8. Türkiyede bir Amerikan mandası hakkındaki muhtıranın müzakeresi. (Bekir Sami). (Bütün türkiyenin Amerika mandası altına alınması, başkaları meyanında Talât Paşa tarafından dahi terviç edilmiştir. (Bu Paris'teki Amerikan Sulh Hey'etine yazdığı bir mektuptan anlaşılmıştır.)

10. Kürt şeyhi Hacı Bedir Ağadan yardım gören Ali Galip ve İngiliz binbaşısı Nowill'in Malatyada Milli kıt'alar tarafından tevkiften kurtulmaları. Malatyada Bedirhanî Ekrem, Kâmıran ve Celâdettin isyanı.

13. Mustafa Kemal Paşanın bütün M. H. Cemiyeti guruplarına Meclis intihabı yapılmasını tebliğ etmesi.

Mustafa Kemal Paşanın bir Millet Meclisinin çağrılmasını talep ve Hey'ti Temsiliyeyi 15. 9. dan itibaren Milletin selâhiyettar makamı olarak ilân etmesi.

Sivasta İradei Milliye gazetesi.

18. Mevkuf Türklerin Lemnos'dan Maltaya nakli;

20. Meb'usan intihabatının bir an önce yapılması için Sultanın Vilâyetlere tamimi ve iradesi.

21. Çerkes Anzavur (Kuvai Muhammediye) nin Balıkesir civarında mücadeleye başlaması.

25. General Sally Clade (Solly Flood) ın Eskişehir kumandanı Atıfın tevkifinden sonra, Ankarada Ali Fuat Paşaya gönderdiği bir heyet vasıtasile, artık ilerde Millî harekete karışmıyacağını vad etmesi.

27. İngilizlerin Merzifon ve Samsunu tahliye etmeleri.

Birinciteşrin : 1919

2. Heyeti Vükelânın tebeddülü. Ferit Paşa kabinesinin istifası, Ali Rıza Paşa kabinesi, (Hariciye Mustafa Reşit Paşa, Harbiye Ferik Cemal Paşa, Bahriye Ferik Salih Paşa, Dahiliye Mehmet Şerif Paşa). Mustafa Kemal Paşanın Hükûmete şart tahtında yardım vadetmesi.

3. Mustafa Kemal Paşanın evvelki kabinenin bütün nazırlarının çekilmesini bütün dairelere millî adamların tayinini talep etmesi.

Franchet d'Esperey'in emrile General Charpinin Garbi Trak yayı Bulgarlara tahliye ettirmek için Gümülcüneye gitmesi. (20 birinciteşrin tarihine kadar bu iş bitirilmiş ve mezkûr mıntaka Yunanlılara teslim edilmiştir.

4. Ali Rıza Paşanın Mustafa Kemal Paşadan, aradaki açıklığın bertaraf edilmesini, rica etmesi. (Mustafa Kemal Paşa kendisine Sivas kararlarını (Misakı Milliye) Cemiyetin nizamnamesinden bazı maddeleri bildiriyor).

5. Mustafa Kemal Paşanın Millî hareketin tanınmasını istemesi.

7. Hükûmetin Vilson prensiplerine göre milletin hukuku muhafaza edileceğini söyleyerek intihaba davet beyannamesi. (T. 3665).

15. Rum ve Ermeni Partriklerinin Müttefiklerin bütün Türkiyeyi işgal etmelerini rica etmeleri.

20. Amasyada Mustafa Kemal-Salih Paşa buluşması.

22. Beş Amasya protokolu. (Mustafa Kemal - Sally).

29. Mustafa Kemal Paşanın Sıvası içtima mahalli olarak teklif etmesi. Ve Cemal'e İstanbulun Meclisi meb'usan için gayri muvafık bir mahal olduğunu telgrafla bildirmesi.

İkinciteşrin : 1919

3. Milnenin Yunanlılar ve Türkler arasında ki hudut hattını tayini.

10. Mustafa Kemal Paşanın Meclisi Meb'usanın Ankaraya naklini arzu etmesi.

Âli Şuranın, İzmirin Yunanlılar tarafından işgalini tasdik etmesi.

14. «Türk Dünyası»nın, Mustafa Kemal Paşanın, Fransızların Adanayı işgaline karşı olan, beyanamesini neşretmesi.

16. Sivas kongresinin açılması. Fransızlara karşı mücadeleye karar).

20. Pariste Ermeni - Kürt anlaşması.

29. Sivas kongresinin kapanması: Meclisi Meb'usanın İstanbulda içtimasına muvafakat, Milli Meb'usların Eskişehirde içtiması, Fransızlara karşı Askeri tedabire karar verilmesi.

Birincikânun : 1919

5. Akhisar civarında Tatarlıda muharebeler.

7. İtalyan Yüskek komiseri Maussanın, Babîâliye, Antalyanın, Türkiyenin vikayesi maksadile işgal edildiğini bildirmesi.

27. Mustafa Kemal Paşanın «Heyeti temsiliye» ile Ankaraya gelişi.

Kemal paşanın Ankaraya gelişindeki nutku.

29. Ankarada toplantıya davet.

İkincikânun : 1920

6. Babîâlinin Yüksek komiserlere notası: Bir Devleti muaz zamanın yardımını kabule müheyya.

10. Ankarada Hakimiyeti Milliyenin ilk nüshası.

17. Urfada mücadelenin başlaması. (Fransızlarla)

21. Maraşda Fransızların muhasarası.

İngilizlerin Cemal ve Cavat Paşaların çekilmesini, talebi

28. Misakı Millinin Meclisi Mebusana getirilmesi.

Şubat: 1920

8. Fransızların Ayıntabı tahliye etmeleri.

9. Meclisi Mebusanın kabineye itimad beyanı. Mustafa Kemal paşanın Erzurum Mebusluğunun, tastiki.

Yeni teşekkül eden Ali Rıza paşa kabinesinin programı.

11. Fransızların Maraş tahliye etmesi.

14. Yüksek Meclisin (İtilâf devletlerinin meclisi) İstanbulu şart ile (Bedingungswase) Türkiyeye bırakmağa karar vermesi.

Sadırazamın Valilere tebliğatı: Meclis Mebusandan başka «İradeî Milliye» yoktur.

17. Mustafa Kemal Paşanın valilere Millî teşkilâtın takviyesini tavsiye etmesi. (Y. G.) Misakı Milli'nin metni.

23. Yüksek meclisin sultanı İstanbulda bırakmağa karar vermesi.

29. (İkincikânun şubat) Sevr muahedesinin Londrada hazırlanması. (Curzon)

Mart: 1920

3. Anadolu da Ermenilere zulûm yapıldığı takdirde, bildirilmesi hakkındaki telgraf. (Ufak bir hadiseye bile tesadüf edilmediği hakkında, valiliklerden cevaplar).

Yunan ileri harekâti. Ödemiş civarında Bozdağın işgali.

Ali Rıza Paşa kabinesinin istifa etmesi, Rauf ve Ali Rıza Paşanın, müttefik devletlerin şedit notaları üzerine kabinenin 2-3-1920 de istifa ettiğini, Kemal Paşaya bildirmeleri.

Mustafa Kemal Paşanın bu haberi yayması, Sultana Millî bir sadrazamın tayini için rica ve bütün valilere aynı şeyi talep etmelerini tavsiye etmesi. Celâlettin Arifin (Meclisi Meb'usan reisi;) vaziyetin Amerikan komisyonu tarafından tahkikini talep etmesi.

8. Ali Rıza Paşa kabinesinin çekilmesi. Yüksek meclisin İstanbul işgalinin takviyesine karar vermesi.

9. Salih Paşa kabinesinin içtimai ve program işini halli (Felâhı Vatan) gurupu.

10. Curzon'un İstanbulun işgalini Meclisi Meb'usana haber vermesi.

Yüksek komiserlerin, Millî harakâta taraftar Türk meb'uslarının tevkiline, karar vermeleri.

İngiltere mümessili Withall'in Ankarayı terk etmesi.

11. Rauf Beyin Mustafa Kemal Paşaya tevkifat kararını haber vermesi, onun da kendisini Ankaraya çağırması.

(Y. G.) Diktatör Ferit Paşa.

Hindistan Müslümanlarının vaziyeti:

21.9.1919 Luckno konferansında Türkiye lehine tezahürat birincikânun 1919 all İndia Moslem le ague kongresi. (Şevket Ali).

17.2.1920 bu meyanda all İndia Khalifat Caungress kongresinin Türkiye lehindeki beyanatı.

19.3.1920 Mehmet Alinin Loit Corc tarafından kabulü.

11. 5. 1920 Hint müslümanlarının VI. Sultan Mehmede, Mustafa Kemal Paşa lehindeki, telgrafları.

13. 5. 1920 Madrastan Beşinci Kral Jorja çekilen telgrafın The Moslem Atlask ta neşredilmesi.

14. Rum ve Ermenilere karşı katliamın asılsız olduğuna dair Matbuat Müdüriyeti Umumiyesinin tebliği.

15. Genel Vilson tarafından 150 milliyetçi Türkün İstanbulda tevkifi.

16. Yüksek komiserlerin askerî işgal hakkıda nota vermeleri. İstanbulun muvakkaten işgali askerî altına alınmış olduğundan herkesin iş ve güçleriyle meşgul olmaları hakkında işgal kuvvetlerinin beyannamesi.

İngilizlerin İstanbulu işgal etmeleri ve Şehzadebaşı baskını. (5 ölü), Manastırlı Hamdinin İstanbul işgalini Ankaraya haber vermesi. General Vilson'un idareî örfiye ilân etmesi. İçtimaların ölüm cezasile men'i.

Mustafa Kemal Paşanın işgali beyannamelerle halka ve Avrupa parlamentolarına bildirmesi. İngilizleri rehin olarak tevkif ettirmesi (Bu meyanda Lord Curzon'un yeğeni Miralay Ravvlinson da Erzurumda tevkif edilmiştir.)

17. Mustafa Kemal paşanın islâm âlemine hitabı, Valilere beyannamesi. İngilizlerin Afyonkarahisar ve Eskişehirden geri çekilmesi.

18. Meclisi mebusanın sonuncu (24 üncü) içtimalı: Rıza Nur ve Tunalı Hilminin tekliflerinin bilâ itiraz kabulü:

«Meb'usların tevkifine karşı protesto ve sonuna kadar içtima» kararı.

19. Mustafa Kemal paşanın bütün milleti «fevkalâde salâhiyetleri haiz bir meclis» intihabına çağırması.

28. Ayıntabın Fransızlar tarafından işgali.

Nisan : 1920

2. Salih paşa kabinesinin istifa etmesi.

5. Salih paşanın istifası Damat Ferit paşanın kabine teşkili, Heyeti vükelânın tebdili.

8. Torosların Bilemedik civarında Fransızlara karşı mücadele.

9. Ankarada «Anadolu Ajansı» nın tesisi. (H. 20).

10. Urfadan çekilirken Fransızlara hücum edilmesi.

11. Millî Harekât hakkında Damat Ferid'in beyannamesi.

Meclisi meb'usanın feshi hakkında iradei seniye.

13. Bolu - Düzcenin Mustafa Kemal paşaya karşı isyanı.

17. 22: H. Miralay Kâzım (Balıkesir) ve Bekir Samiye (Bursa), Anzavora karşı mücadelede, fevkalâde salâhiyet verilmesi.

18. (Kuvayi İnzibatiye teşkili hakkında kararname.)

Kuvayi İnzibatiye için 125,386 liralık tahsisatın itası hakkında kararname.

San Remo konferansının küşadı. (Sevr muahedesinin takdimi).

19. Mustafa Kemal paşaya karşı Beypazar isyanı.

22. Mustafa kemal paşanın beyannamesi: Bu meclis, bütün mülkî ve askerî dairelerin müracaat edecekleri mercidir.

Sulh konferansının Sultanı daveti.

24. üncü fırka kumandanı Mahmud'un Hendekte şahadeti.

23. Ankarada Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılması.

Divanîharbi örfilerin teşkilât ve vezâifi hakkında kararname.

Büyük Millet Meclisinin teşkilâtı hakkındaki kararı. Hendek isyanı.

24. 18. Nisan. 1336 tarihli Kuvayi İnzibatiye kararnamesinin mevkiî icraya vaz'ı.

Mustafa Kemal Paşanın B. M. M. Reisliğine intihabı 16. 5. 19 danberi olan faaliyeti hakkında mufassal izahatı.

(Padişahın serbest olmadığı müddetçe B. M. M. üzerinde hiçbir nüfuzu olamaz). (B. M. M. İkinci Reisi Celâlettin Arif.)

Koyun vergisinin dört misli olması ğakkında kanun.

25. B. M. M. nin İcrai kuvvet hakkındaki kararı. Sanremoda mandaların taksimi; birleşik hükûmetlere, Ermeni mandasının kabulü hakkında rica.

27. Türkiye için, sulh şartlarına muvaffakatten sonra, Sanremo konferansının kapanması.

29. İhaneti vataniye hakkında kanun 2 (B. M. M. ne mukave-met, ihaneti vataniye telâkki edilmektedir).

İstanbul kararlarının hükümsüzlüğü hakkındaki kanun.

Kuvvayi İnzibatiyeye bir sancak verilmesi ve mezkûr sancağa üçüncü rütbe mecidi nişanı taliki.

Kuvvayi İnzibatiye kararnamesinin 23 Nisan 1920 de mer'iyete gireceği hakkında kararname.

30. B. M. M. Hükûmetinin teşekkülü hakkında Mustafa Kemal Paşanın bütün Avrupa hariciye nezaretlerine sirküleri.

Mayıs: 1620

1. İkinci Askerî Mahkeme Reisi mareşal Kâzım. Sulh Heyetinin İstanbul'u terki.

- Mombelli; İstanbul İtalyan kıt'alarının umum kumandanı.
2. Kanun 3. Kuvveyi icraiye hakkında. (B. M. M Hükûmeti).
3. B. M. M. nin II Kuvveyi icraiye vekilini intihabı. (Hariciye: Bekir Sami, Dahiliye: Cami, Şeriat: Mustafa Fehmi, Müdafaai Milliye: Mustafa Fevzi, Erkânıharbiyei Umumiye: İsmet, Nafia: İsmail Fazıl, Maliye: Hakkı Behiç, Adliye: Celâlettin Arif, Ticaret: Yusuf Kemal, Sıhhiye: Dr. Adnan, Maarif: Rıza Nur). Mareşal Nuri Divanîharp Reisi olmuştur. (Bilâhare Kürt Mustafa Paşa:)
5. Mustafa Kemal Paşa riyasetinde ilk kabinenin içtimaı. Ankara Müftüsü Börekci Zade Mehmet Rifat Efendinin mukabil fetvasının neşri.
- Konyada bir gizli cemiyetin meydana çıkarılması.
6. Ankara Hükûmetinin, İstanbulla münasebetin men'i hakkındaki, kararname.
- Anadolu fevkalâde müfettişi umumiliği, vezâif ve selâhiyetine dair kararname.
8. Fransızların Pozanti'yi muhasarası.
9. B. M. M. nin İslâm âlemine beyannamesi.
11. Ankara hey'eti murahhasasının (Bekir Sami, Yusuf Kemal) Moskovaya hareketleri.
- Sulh şeraitinin Tevfik Paşaya tevdi. (Paris).
- Anzavor'un Adapazarındaki tecavüzleri.
14. Kenan - Yenihan İsyanı.
17. Pozantıda Fransızlara karşı mücadele başlaması.
19. B. M. M. nin Damat Feridi vatan haini ilânı.
20. Anzavor'un Geyvede mağlûbiyeti.
- Damat Feridin İzmitte (Halife ordusu) nu teftişi.
21. Sultanahmette, sulh şeriati aleyhine miting.
22. Mustafa Kemal Paşanın B. M. M. nde sulh şartlarını bildirmesi.
- B. M. M. nin Damat Feridi Türk tabiyetinden çıkarması.
23. Suphi Paşanın İzmit mıntakasının kumandasını üzerine alması. (Bilâhare Mustafa Kemal Paşaya geçmiştir).
24. B. M. M. nin İstanbul Hükûmeti emirletinin hiç hükmünde olduğunu ilân etmesi.
- Sultanın, Mustafa Kemal, Kara Vasıf, Ali Fuat paşalar ile Dr. Adnan ve Halide Edip hakkında gıyaben idam kararı.
25. Düzce hâdiseleri.
28. Pozantide Fransız kıt'alarının esir edilmesi.
- Fransızların Osmaniyeyi işgal etmeleri.

30. Ankarada Türk - Fransız Mütarekesi.

Haziran : 1920

1. Amerika Âyan Meclisinin Ermeni mandasını red etmesi.
3. Çiçerinin Misakı Milliye muvafakatini ilân etmesi.
4. B. M. M. nin sansür hakkındaki kararı. Bolu isyanının bastırılması.

6. Zile isyanı.

Kuvai Milliye namı altında çalıştıklarından dolayı İsmet, Bekir Sami, İsmail Fazil Paşa, Celâlettin Arif, Hamdullah Suphi, Rıza Nur, Yusuf Kemal hakkında İstanbul divanı harbinin gıyabi idam kararı.

7. Kanun 4, Sivas Temyiz mahkemesi hakkında.

9. Şark vilâyetlerinde seferberlik yapılması.

Kâzım Karabekirin Şark cephesi kumandanı olması.

12. Dört kişinin, (Halil İbrahim ve saire) Damat Ferit, Ali Kemal ve Sait Mollanın katli tasavvurundan dolayı İstanbulda idamları.

14. Yozgat isyanı.

18. Zonguldağın gece Fransızlar tarafından işgalinden sonra Türk - Fransız mütarekesinin hitamı.

Ali Fuat Paşanın Garp cephesi Umum kumandanı olması.

19. Yunanlıların taarruz emri alması.

20. Mustafa Kemal Paşanın Çiçerin'e, Türk Delegasyonununun Erzurumda beklediğini, haber vermesi. Hythe de Meclisi Âli; Venizelosun harp pilânını göstermesi ve «Anadoluda asayişin temini» müsaadesini alması.

21. Çivril isyanı.

22. Yunanlıların Milne hattını geçişleri.

23. Boğazlıyan isyanı.

Loit Corc'un Meb'usunda: «Türklerle yapılacak sulhün Vilson'un arzusuna binaen tehir edildiğini» söylemesi.

24. Yunanlıların Alaşehir işgali.

26. Damat Ferid'in Sulh şartlarına karşı mukabil teklifi.

İngilizlerin Mudanya ve Bandırmaya asker çıkarmaları.

30. Yunanlıların Balıkesiri işgali.

İstanbulda mürettep bir fırka teşkili ve Gedikli efradının terdricen terhisi hakkında kararname.

Temmuz : 1920

2. Yunanlıların Bandırma, Kirmasti ve Karacabeyi işgalleri.

5. Beykoz civarında mücadele.
7. Ankara hükûmetinin Ermenistana ultimatomu.
8. Yunanlıların Bursayı işgali.

Bursanın sukutu, bunu müteakip Yunanlıların İnegöle kadar ilerlemeleri.

9. İngilizlerin Batumu tahliye etmeleri.
10. Ermeni Lejyonunun Adanaya gitmesi. Cerebusun Fransızlar tarafından tahliyesi.
16. Yozgat isyanının bastırılması.
18. B. M. M. nin Misakı Milliye yemin etmesi.
19. Batumda Pontos Kongrası.
20. Dahiliye nazırı Reşidin Paristen «Sulhu imzalamadığımız takdirde İstanbulun Yunanlılar tarafından işgali ile tehdit olunuyoruz» maalinde telgraf çekmesi.

25. Bern elçisi Reşat halise salâhiyeti tamme verilmesi. Yunanlıların Edirneyi işgal etmeleri. (Cafer Tayyar Paşanın 27 de Havza civarında Bostanlıda esir düşmesi).

- B. M. M. nin Batumum Gürcistana teslimini protesto etmesi.
28. İthalât gümrük resminin beş misline çıkarılması hakkında kanun.

31. Damat Ferit kabinesi: Şeyhülislâm Mustafa Sabri, Bahriye Hamdi, Maarif Hadi, Dahiliye Reşit Mumtaz, Şurayı Devlet Reisi Rıza Tevfik,

Ağustos: 1920

10. Sever sulhunun imzalanması. (8 Muahedename) (Sever Muahedesi yalnız Yunanistan tarafından tasdik edilmiştir).

11. Ahmet Mnhtar Paşanın Ankara Hariciye vekili olması.
19. B. M. M. nin Sevr muahedesine taraftar ve imzalamış olanların haini vatan addedilmesine karar vermesi.

20. Hadinin Sulh Muahedesinin aslını Damat Ferid'e vermesi. Sultan'ın yüksek komiserleri (Diplomatik mümessil) sıfatile kabul etmesi.

29. Yunanlıların Uşağı işgal etmeleri.
30. Katechakis'in; İstanbulda Yuran Askerî Komisyonu reisi olması,

Eylül: 1920

7. Zilenin ikinci isyanı. (N. 282)
11. 1920 Mayıs - Birinci teşrin muvakkat bütçesi hakkında kanun 20.

Kararlar ve İstiklâl mahkemeleri hakkında kanun 21.

14. İçkinin men'i hakkında kanun 22.

13.9 da Mustafa Kemal Paşa tarafından yapılan teşkilâtı esa-siye kanunu müsveddesinin B.M.M. de kıraatı.

26. İstiklâl mahkemelerinin vatan hiyaneti davalarına bakması selâhiyeti hakkında kanun 28.

29. Türk ordusunun Sarıkamışı işgali.

Birinci teşrin : 1920

3. Konya isyanı.

4. İlk Sovyet Delegasyonunun Ankaraya muvasalatı; Ankarada Birinci Sovyet Mümessili Verboff, hâlefi de: Upmal dır.

6. Konya isyanını bastırılması.

7. Ankarada (Resmi Ceride)nin tesisi.

13. B. M. M. nin İstiklâl mahkemelerinin salâhiyetini, harp ihaneti davalarına da tevsi etmesi.

Sovyet Rusyanın Ermenistana oltimatom vermesi.

17. Damat Feridin çekilmesi.

51. Damat Feridin istifasının kabulü ve heyeti vükelânın tebdili.

24. Ali Fuat Paşa tarafından yapılan Gedos hücumu. (Çerkez Ethem ve «Yeşilordu» adlı kıt'alar).

57. Yunanlıların Bursadan ileri harekâtı.

Kıral Aleksandırın Atınada ölümü.

Tevfik Paşa kabinesinin programı.

Yüksek komiserlerin Sultana Sevr Muahedesinin muvakkat tasdikinden dolayı bir protesto notası vermeleri ve Babıâlinin 5.11. tarihinde evvelâ Ankara Hükûmeti ile yapılacak temastan sonra ancak bir karar verileceğini bildirmesi.

27. B. M. M. nin İstanbuldan gelecek başka mebusların kabul edilmemesine karar vermesi (Malta mevkuflarından maada).

30. Türk ordusunun Karsı işgali. 1920 İkinci teşrin - Birinci kânun muvakkat bütçesi hakkında kanun 45. B. M. M. nin İstiklâl mahkemelerini matbuat cürümleri için de selâhiyettar ilân etmesi.

İkinci teşrin : 1920

1. B. M. M. nin Şark Ordusuna teşekkürü.

Sultanın Emvalinin muvakkat idaresi hakkında kanun 46.

Hariciye vekili Muhtar Beyin Ermenistana sulh teklif etmesi.

4. B. M. M. Reisinin (Mustafa Kemal Paşa) vekilleri meclise teklifi hakkında dair kanun 47.

Mustafa Kemal Paşaya bir heyetin gönderilmesi hakkında İstanbul hükûmetinin kararı.

6. Gürcistanın bitarafılık ilân etmesi. Ermenistanın mütareke rica etmesi.

7. Türk ordusunun Gümrüyü (Aleksandropol) işgali.

8. Kâzım Karabekir Paşanın Ermenistana mütareke şeraitini bildirmesi.

Mustafa Kemal Paşanın İsmet Paşaya kumandayı tevdi etmesi. Ermenistanın devletlerden yardım istemesi «Biz yalnız bırakıldık».

9. Franklin - Bouillon'un İstanbulla muvasalatı - B. M. M. nin Diyarbakırda İstiklâl mahkemesi kurması.

10. İsmet Paşanın Bilecikte Umumi kumandayı ele alması.

11. İstanbul - Ankara arasında telgraf muhaberesinin Zonguldak tarikile tekrar temini.

15. B. M. M. nin Pozantide İstiklâl mahkemesi kurması.

18. Türk - Ermeni mütarekesi.

20. Rusyada siyasi mümessillikler ihdası.

B. M. M. nin Ali Fuat Paşayı Moskova Elçisi seçmesi.

Papulas'ın Yunan Umum kumandanı olması.

26. Ermenistan ile sulh müzakeratının başlangıcı.

27. Ethem'in İsmet Paşaya itaatten imtina etmesi.

29. İstiklâl madalyası hakkında kanun 66.

Birinci kânun: 1920

3. Ermenistanla Gümrü (Aleksandropol) sulhu.

İzzet, Salih Paşalar heyetinin İstanbuldan hareket etmesi.

4. Ethem'in Eskişehirden kaçması.

5. Bilecik içtiması: (Mustafa Kemal Paşa, İzzet - Salih Paşalar).

Ali Fuat Paşanın Moskovaya hareket etmesi.

6. Mustafa Kemal Paşanın İzzet ve Salih Paşaları beraberinde Ankaraya götürmesi.

19. Kral Kostantin'in Atınaya dönüşü.

20. Gazi Antep mahsurlarının huruç teşebbüsü.

24. B. M. M. mümessillerinin Kütahyada Ethem ile müzakeresi.

26. İsmet Paşanın, Ethemin ihaneti hakkında malûmat vermesi.

29. Kütahyanın B. M. M. kıt'aları tarafından işgali, Ethem'in kaçması.

1921 İkinci kânun - Şubat muvakkat bütçesi hakkında kanun 81.

Kütahyanın Fahrettin Paşa tarafından işgali (XII. Kolordu).

30. Mustafa Kemal Paşanın resmi ilânı: Kıtaat toplanmasına yalnız B. M. M. hükümetinin müsaadesile izin vardır.

